

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

XIX. An credant, Tres esse partes pœnitentiæ: Contritionem,
Confessionem, & Satisfactionem?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

biliter corruptunt. Sed doctrinā Euangelij incorruptam, & usum Sacramenti institutum Ecclesie nostrae retinent. In his adest filius Dei, & est efficax in ministerio instituto, sicut inquit: Ego sum uitis, uos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum copiosum.

SCITO autem, atrociter declamare Pontificios, non fieri consecrationem ab ijs, qui non sunt ordinati ab Episcopis. Deinde non esse Episcopos, nisi confirmatos à Romano Episcopo. Hæc κακοζηλία Papistica refutatur etiam exemplo Orientalium Ecclesiarum, quarum extat epistola in 5. libro Theodoretī, in qua scribunt, Non oportere peti confirmationem à Romano Episcopo, sed satis esse, uel electionem fieri ab Ecclesia eius loci, adhibito uicino Episcopo uno uel pluribus, iuxta Synodi Nicenæ decretum. ΠΟΣΤΕΡΟ quæ amentia esset, nostros ab ijs petere ordinationem, à quibus, si ad eos accederent, interficerentur?

AD XIX. ARTICVLVM.

AN CREDANT, TRES ESSE PARTES Pœnitentiæ: Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem.

PLANE respondeo. Enumerationem delictorum nec partem pœnitentiæ, nec necessariam esse. DE Canonicis Satisfactionibus, quas aduersarij nominant opera indebita, respondeo, Eas non solum non esse partem pœnitentiæ, sed etiam falsos cultus, & aduersarios asserere multos errores, quorum comprobatio est impia.

IT A simul responsum est de sequentibus duobus Articulis. Nec ipsorum delictorum, nec circumstantiarum enumeratio necessaria est, nec satisfactio, quam nominant opera indebita, utilis est, & ut Monachi eam declarant, est contumeliosa aduersus satisfactionem filij Dei.

CUM autem prosit in conspectu habere aliquos insignes errores Aduersariorum, quorum euidentis falsitas confirmet nos, ut minus angamur cum obijciuntur nobis scandala dissidiorum & schismatum, semper intueamur antithesin doctrinarum pœnitentiæ. Ibi cum tetros & perniciosos errores Aduersariorum aspiciamus, agamus Deo gratias, quod reddidit lucem ueræ doctrinæ, & firmas consolationes, & lætemur nos à societate defensionis errorum procul abesse.

INITIUM harum discordiarum fuit explicatio doctrinæ de Pœnitentiæ, & refutatio imposturarum, quas nominant INDVLGENTIÆ. Quodque securum est tam atrox Schisma, non est culpa eorum qui ueritatem monstrarunt, sed factionis Pontificiæ, quæ ueritatem delere conatur, non solum edictis, sed etiam tyrannica

H h rannica

rannica seuitia. LONGVM autem esset hic repetere integram antithesin doctrinarum de Pœnitentia, & credo pijs omnibus notam esse. Hi intelligunt nos non mouere λογισμας, sed res magnas & necessarias in Ecclesia illustrare. AFFIRMÔ hoc quoque, tale chaos esse in scriptis Monachorum de pœnitentia, vt ante nostras explicationes Aduersarij ne suos quidem Labyrinthos intellexerint.

DE Contritione dicunt oportere esse sufficientem Contritionem. Hoc prorsus impossibile est. Et quo magis cresceret dolor sine fide, eo magis ruerent homines in desperationem. SECVNDO dicunt, Contritionem mereri remissionem culpæ. Hoc mendacium contumeliosum est contra meritum Christi, & delet Euangelium de fide, quod præcipit vt credamus remitti nobis peccata, & nos reputari iustos, gratis, propter solius filij Dei obedientiam, sicut scriptum est Rom. 3. & 4. Act. 10. & alibi.

TERTIVS error est, quod nihil dicunt de fide, accipiente gratis remissionem peccatorum. Ipsi docent, semper manendum esse in dubitatione. Ita veram consolationem & vocem Euangelij, & discrimen legis & Euangelij, prorsus delent. Hæc satis magna causa est, cur lateatur nos à societate ipsorum abesse. QVARTVS error: Vociferantur enumerationem delictorum necessariam esse, & addunt, hanc pudefactionem mereri remissionem peccatorum. Hæc carnisficia auxit dubitationes, quæ fidem & inuocationem impediuerunt, & aut profanitatem, aut desperationem attulerunt.

QVINTVS error: Non intelligunt, apud veteres spectacula Satisfactionum tantum fuisse ritus humanos, exempli causa receptos, vt alij homines commonefierent, nec fuisse merita remissionis culpæ aut pœnæ coram Deo. Et apparet horum ritus à vetustate Ethnica sumtos esse. Nam & apud Ethnicos homicidæ gerebant signa reatus, ut agnoscerentur ab alijs, & vitarentur tanquam polluti, nec cum eis mensæ & conuiuius societas esset. Vt, Orestes quæritur se vagatum esse, nec admissum ad aliorum mensas. Et Hercules interfectis filijs verat se à Theseo attingi. Hæc vestigia fuerunt vetusti ritus patrum, quo fuerat offensa excommunicatio, erant politica spectacula, non merita remissionis peccatorum coram Deo. Sed in Ecclesia paulatim accessit superstitio.

SEXTVS error: Cum Monachi veteres historias nescirent, impudenter sinebant, remitti pœnas æternas propter pœnas purgatorij, Rediunt autem pœnas purgatorij operibus indebitis in hac vita, & sacrificiis Missæ, & varios ludos finxerunt: Monachatum, itinera ad longinqua templa, ut Orestes profectus est ad Dianam Tauricam. Hæc Tragediæ omnes tolluntur vna regula: Frustra colunt me mandata hominum. Firmissime etiam hæc regula tenenda est, Non distraherdam esse remissionem pœnæ æternæ à remissione culpæ, sed semper

simul remitti & culpam & pœnas æternas, & quidem propter filium Dei, gratis, sola fide, iuxta hæc dicta: Iustificati fide pacem habemus apud Deum. Item: Omors ero mors tua, Græci etiam nomine magis uerecundo usi sunt. Non nominarunt Satisfactionem, sed *ἰσχυρισμῶν*, hoc est, increpationes seu castigationes. SEPTIMVS error. Cum creuissent illa onera, necessaria fuit relaxatio, quam nominarunt INDVLGENTIAs. Has postea uendiderunt, & varia mendacia affinxerunt. Dixerunt se merita sanctorum applicare ementibus, & liberare animas ex purgatorio. RECITAVI manifestos errores, qui traduntur à Pontificijs in sua doctrina de pœnitentia, Quorum consideratio pios confirmet, cogitantes se habere necessarias causas cur ab eis dissentiant. CONTRA vero simplex & perspicua ueritas in nostris Ecclesijs proponitur, comprehensa in his dictis Christi, quæ summam doctrinæ continent, Marci 1. Pœnitentiam agite, & credite Euangelio. Et Luca ultimo: In nomine meo predicare pœnitentiam & remissionem peccatorum, Et in iuramento dicitur: Vino ego, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat. Dicimus conuersionem ad Deum necessariam esse, quod & in iuramento affirmatur. Et in Conuersione comprehendit dolores & consolationes. Hæc manifesta sunt ex ipso vocabulo Conuersionis, & ex omnium sanctorum experientia. Vtrunq; comprehendit rex Ezechias. De doloribus inquit: Sicut leo contriuit omnia ossa mea. Et de consolatione: Proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Item: Corripis me, & uiuificas me. Paulus etiam ueritate duas partes Conuersionis facit: Mortificationem & uiuificationem, quæ uocabula sunt magis perspicua, cum ad Conuersionem accommodantur.

RETINET autem de doloribus nomen Contritionis, quia uisum est. Si quis uolet aliter loqui, si res easdem retinet, non pugno. Fugiendæ sunt enim *λογωμαχίαι*. De doloribus etiam perspicuitatis causa uolens prætereo multorum labyrinthos: De Attritione & Contritione, de metu pœnæ & amore iusticiæ, &c. Cum sunt veri dolores non simulati, Deus iudicat peccatum in cordibus, uerbo suo arguente peccatum, iuxta dictum: Per legem cognitio peccati. Item: Spiritus sanctus arguet mundum de peccato, quod non credunt in me, &c.

ACCEDAT autem & fides cogitatione promissionis in Euangelio traditæ, quæ affirmat gratis remitti peccata, & imputari iusticiam, & donari Spiritum sanctum & uitam æternam propter filium Dei, & per eum. Hac fide & fiducia intuentem filium Dei, certo accipitur remissio peccatorum, & sic consolatio & uiuificatio, quæ est altera pars conuersionis. Sic de consolatione dicitur Rom. 5. Iustificati fide pacem habemus. Et ad Ephesios 3. Per hunc

H h 2 habemus

habemus fiduciam & accessum per fidem in Iesum Christum. Et Act. 10. Hęc sunt perspicua omnibus pijs, qui habet exercitia penitentię & inuocationis. Hanc doctrinę perspicuitatem, quę Dei beneficio luceat in Ecclesijs nostris, de Penitentia seu Conuersione conseruare studeamus.

C E R T V M est autem, illa fide, qua fit consolatio in conuersione, simul accipi Spiritum sanctum, qui & læticiam & inuocationem accendit, iuxta dictum. Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, per quem clamamus, Abba pater. Item: Effundam super domum Dauid Spiritum gratię & precum. Per hunc & noua obediencia incoatur, iuxta dictum: Dabo legem meam in corda eorum. Item: Per fidem lex stabilitur. Item: Milita bonam militiam, retinens fidem & bonam conscientiam. Hęc omnia in sanctis assidua lucta crescunt, in qua assidue clamandum est: Conuerte me Domine, & conuertar.

P L A C E T mihi etiam retineri ritum priuatę Absolutionis, propter multas grauissimas causas. Nec dubium est, uoce Euangelijs & multis & singulis annuntiari remissionem peccatorum, iuxta dictum: Quorum remiseritis peccata, remittentur eis. Item: Si dixerit, Penitet me, remitte ei, Vbi expresse de uno loquitur. Nec tamen aliganda est remissio tantum ad priuatam absolutionem, sed uere remissio in omni conuersione, in qua cogitata promissione Euangelijs fide accipitur consolatio. Habet & cęna Domini uim Absolutionis. Sacramenta enim sunt applicationes promissionum. Potest autem peti absolutio priuata sine enumeratione delictorum.

E X P R E S S E etiam taxamus errorem de Dubitatione, quę pertinacissime defendunt Monachi, quod uidelicet semper mandandum sit in dubitatione, an sis in gratia. Qui error & in Tridentina Synodo impio decreto confirmatus est. Hæret in hac humana imbecillitate in omnibus tristis dubitatio. Ideo autem Euangelium prolatum est ex arcano sinu æterni Patris, ut contra hanc dubitationem assermet, uere nos recipi propter Filium, gratis, & placere Deo. Et hanc promissionem uult fide accipi, iuxta dictum: Ideo ex fide gratis, ut sit firma promissio. Et nisi fides repugnet dubitationi, & eam vincat, non fit inuocatio, iuxta dictum: Quomodo inuocabunt, nisi credent? Fugit mens Deum, & fremit aduersus eum, non inuocat, nec consolationem ullam habere potest, nisi eluctetur ex dubitatione. Hac tamen de re necesse est homines sæpe commoueri. Recenseatur & hic error Pontificiorum inter grauissimas causas, propter quas necesse est nos ab eis seiunctos esse. **E T** quia consideratio uoluntatis Dei à uerbo incoanda est, nec extra uerbum Dei quaerenda est, & promissio uniuersalis & mandatum uniuersale & immutabile est, ut credas filio Dei, in ueris doloribus luctandum est, ut ei assentiaris, nec dis-

putes contradictorias in Deo voluntates esse, sed fidentes te hac voce: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, ego reficiam vos. In hac lucta ipse filius Dei te adiuvat, & cum uincit fides, certum est te accepisse remissionem peccatorum, nec alij raptus Enthusiastici quaerendi aut expectandi sunt. Ipsa fides est hoc lumen, quo Deus uere uiuificat. Nec illa subito perficiuntur, sed crescere & dolores & consolationes debent, in quibus assidue clamandum est: Conuerte me Domine, & conuertar. Hæc omnia uerissima esse pij norunt.

CVM autem integra doctrina de pœnitentia, Dei beneficio in scriptis nostrorum alibi sæpe fideliter recitata sit, hic sum breuior: tantum hoc uisatum argumentum de Satisfactionibus hic repeto:

Adæ, Dauidi, Manassæ, Nabuchodonosor non

remittitur peccatum sine pœna,

Ergo & Ecclesia debet nobis certas pœnas imponere.

NEGO consequentiã, & ratio est, Quia differentia est inter remissionem æternæ pœnæ, & pœnæ temporalis. Sententia Dei & sententia Ecclesiæ eadem est de remissione pœnæ æternæ, Deus remittit culpam & pœnam æternam simul gratis, propter filium, & idem annuntiat Ecclesia. Sed de pœnis corporalibus Ecclesia nullum habet mandatũ. Deus autem varijs modis eas imponit, alias aliter. Pœna Dauidis habebat aliam causam, quam afflictio Iob. Considerentur autem & uniuersales & singulares causæ afflictionum, ut consolationes recte accommodentur. Mors corporis est uniuersalis pœna primi peccati in omnibus hominibus in hac deprauata natura, in conuersis & non conuersis. Deinde sunt singulares pœnæ multorum, uel ante conuersionem, ut sint commonesactiones de pœnitentia, uel post conuersionem, ut horrentur, ut crescat pœnitentia, & sint exempla. Pœna Nabuchodonosor & Manassæ antecedunt conuersionem, quia Deus sic eos commonesfacit de pœnitentia, iuxta dictum Iesaiæ 29. Vexatio dat intellectum. Tristissima pœna Dauidis sequitur conuersionem, quia Deus uult insigne exemplum conspici harum regularum: Qui gladium acceperit, gladio peribit. Item: Omnis anima, quæ fecerit has abominationes, eradicabitur. Ad differentias causarum docendi causa distinguimus, cum quatuor gradus afflictionum recensemus. Aliæ enim sunt τιμωρίας, ut Dauidis exilium. Aliæ δοκιμασίαι, ut carcer Ioseph. ærumnæ Iob. Aliæ sunt μαστίγια, ut supplicium Baptistæ aut Pauli. Quartum est λύσις, solius Christi passio. Ecclesia autem nec imponit nec tollit mortem corporis, nec pœnas, quibus Deus aut punit homines aut exercet. Et obœdientia erga Deum in talibus calamitatibus necessaria est. Ideo insulse detorquent monachi exēpla illa ad canonicas satisfactiones, quas nominant ipsi opera indebita.

H h 3 D O C E N

DOCENDI sunt autem homines hoc quoque, pœnas corporales multipliciter mitigari propter totam conuersionem & nouam obœdientiam, & opera debita, vt in Zacharia dicitur: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. Iere. 3. Conuertimini ad me, & fauabo auersiones uestras, Iefa. 33. Panis datus est ei, regem in decore suo videbunt. Iefa. 1. Si fuerint peccata uestra vt coccinum & yermiculus, eritis candidi sicut nix. Et ad Corinth. inquit Paulus: Si nos iudicaremus ipsi, non iudicaremur à Domino, id est, Si uere conuertemur ad Dominum.

DE XXII. ARTICULO.

AN CREDANT IN HOMINE esse liberum arbitrium?

RESPONDEO. Etiam in homine non renato est aliqua libertas voluntatis, quod attinet ad externa opera facienda. Vt Achilles potest impetrare manibus, vt feriant Agamemnonem, ac potest eas coercere, ne feriant. Alexander potest regere externos gestus, ne attingant Darij coniugem aut filias. Hanc libertatem aliquo modo reliquam esse, in hac corrupta natura, manifestum est. Qui nunc quoque talis est natura neruorum, vt, sicut cogitatione cœtur, obtemperare possint. Hanc libertatem vult Deus in omnibus hominibus reliquam esse, vt aliquo modo intelligant discrimen inter agens liberum & non liberum, & vt regi disciplina possint.

Ego, vt intelligi possit, dici de externis gestibus, & vt dispositiones quasdam obscuras præteream, nomino eam libertatem regendæ locomotiue, quæ forma loquendi perspicue intelligi potest ex puerili doctrina de potentijs animæ. Hæc rectio locomotiue, quæ est facere opera externa legi Dei congruentia, nominatur uisitate externa disciplina, quam seuerè præcipi à Deo manifestum est, & ex diuinis præceptis & comminationibus, vt dicitur: Lex posita est iniustis, pernicidis, &c. Et ex horribilibus pœnis, quæ per genus humanum regantur propter violationem disciplinæ, sicut de cædibus dicitur: Omnis qui gladium acceperit, gladio peribit. De confusoribus libidinum: Omnis anima, quæ fecerit has abominationes, eradicabitur. De furtis: Væ qui spoliās, quia spoliaberis. De periurijs: Non habebit Deus in fontem, quicumque uane usurpauerit nomen Domini. Et non tantum præcipit magistratui Deus, vt has pœnas exequatur, sed etiam adiuuat magistratum, & cessante eo, fontes punit ipse, vt in pœna Daudis & in exemplis innumerabilibus conspicitur. Quia ostendit testimonia prouidentia, & vult intelligi discrimen iustitiæ & iniustitiæ, & vult sciri se & iustum & iudicem esse. Hac de discipli-
na